بسم الله الرحمن الرحیم

آشنایی کلی با پرورش کبک

۱۳۹۵

edaaam.com
سایت تخصصی دامپروری

دوست عزیز

این کتاب الکترونیکی با زحمت فراوان برای شما تهیه شده است

پس:

حق فروش این کتاب را ندارید

اما

می توانید این کتاب را بدون تغییر به اشتراک بگذارید و یا هدیه بدهید

edaaam.com
سایت تخصصی دامپروری

فهرست مطالب

کبک ٤

چرا پرورش کبک؟ ٤

انواع کبک کدام است؟ ٥

در کشور ما ترجیحا کدام یک پرورش داده می شود؟ ٦

مزیت های پرورش کبک؟ ٦

کبک چه تولیداتی دارد؟ ٦

چه تعداد کبک می توانیم در واحد سطح پرورش دهیم؟ ٧

جایگاه پرورش کبک چه خصوصیاتی دارد؟ ٧

چه تجهیزاتی برای پرورش کبک لازم است؟ ٨

کبک چه خوراکی مصرف می کند؟ ٨

کبک چه مقدار خوراک مصرف می کند؟ ٨

ضریب تبدیل خوراک در کبک چگونه است؟ ٨

در مدیریت پرورش کبک چه نکاتی باید توجه نمود؟ ٩

کبک

قرقاول، کبک، تیهو، بلدرچین و .. از راسته ی پرندگانی هستند که به آنها ماکیان سانان می گویند. ماکیان سانان پرندگانی خشک زی بوده که پاهایی بدون پر و دارای سیخک دارند. بالهای آنها گرد و کوتاه بوده و بصورت مستقیم پروازی پر سر و صدا دارند.

کبک در طبیعت پرنده ای است وحشی که سویه های گوناگونی داشته و در بسیاری از مناطق دنیا و از جمله در بسیاری از مناطق اکولوژیک ایران نیز پراکنده بوده و زاد و ولد می کند. خوراک این پرنده زیبا حشرات، دانه ها و قسمت های مختلف گیاهان است. توانایی خوبی در دویدن و فرار کردن داشته و ترجیحا در برخورد با دشمن از قابلیت تقریبا محدود پرواز خود نیز استفاده میکند. بعضی ها با تله گذاری آن را شکار کرده و با شناخت رفتارهای این پرنده و رم دادن آنها در سینه ی دو کوه متقابل گله ی کبک ها را خسته نموده و مخصوصا در روز های برفی که همه جا از برف پوشیده شده آنها را به راحتی به دام می اندازند. در فرهنگ مردم کشور ما گوشت کبک خوراکی لوکسیپ است که از طریق شکار تهیه می شود ولی امروزه مزارع زیادی در ایران وجود دارند که کبک را در خارج از زیستگاه طبیعی خودش پرورش داده و گوشت با کیفیت این پرنده ی زیبا را به صورت انبوه عرضه می نمایند.

چرا پرورش کبک؟

گوشت کبک جوان نرم و لطیف بوده و به سرعت پخته می شود. گوشت این پرنده زیبا گرم و خشک بوده و خواص فراوان دارد. در ضمن زود هضم می شود. جهت تقویت قوای جنسی و برطرف نمودن ضعف عمومی بدن و پرورش قوای فکری و تقویت جگر و طحال و دستگاه گوارش می توان از گوشت این پرنده استفاده نمود.

صرف نظر از خواص گوشت کبک، قیمت این محصول بالا و قابل توجه است و پرورش آن سود خوبی نصیب پرورش دهنده می نماید. پرورش این پرنده را می توان به راحتی در سیستم قفس محقق نموده و در فضایی کوچک تعداد زیادی کبک پرورشی را نگه داری کرد. به عنوان مثال : در سالنی به وسعت یکصد متر مربع می توان حداقل سه ردیف (سه طبقه) قفس تقریبا شبیه قفس مرغ تخمگدار مستقر نموده و در این فضا حدود ۳۰۰ کبک گوشتی را پرورش داد. خوشبختانه امروزه فوت وفن پرورش کبک شفاف شده ولی با این حال توصیه می شود برای شروع کار (مخصوصا افرادی که برای اولین بار قصد دارند وارد این حرفه شوند) با تعداد کمتری آغاز کرده و برای نخستین بار با یک دوره پرورش کبک گوشتی این کار را تجربه نمایند تا با رفتار این پرنده و بعضی نکات پرورش آشنا شده و سپس در سطح وسیع تر اقدام نمایند.

edaaam.com
سایت تخصصی دامپروری

انواع کبک کدام است؟

گونه کبک پرورشی به کبک چوکار معروف است (alectorice chuker) در زبان انگلسیی امریکایی به آن chuker می گویند و در انگلسیی بریتانیایی به آن partridge می گویند. نوع پرورشی آن بین ۴۵۰ تا ۶۵۰ گرم وزن دارند ولی نوع وحشی آن و سویه هایی که در اروپا و آمریکا پرورش می دهند درشت ترند. نر و ماده ی این پرنده از نظر رنگ و نقش پرها بسیار شبیه به هم هستند. با اینحال نرها اندکی درشت ترند. سر آنها بزگتر و گرد است و در ساق پا یک برآمدگی کوچک مانند سیخک دارند.

گونه ای دیگر از کبک را در اروپا پرورش می دهند (alectotice rufa) که به نام red-legged معروف است. از نطقه نظر وزن و اندازه و عملکرد اختلاف چندانی با کبک چوکار ندارد. سرخی پاها، منقار و حلقه ی دور چشم در این گونه بیشتر از کبک چوکار است. در ضمن روی پرهای گردن آن لکه های سیاه رنگ وجود دارد که در جلو تا اندازه ای به سمت سینه کشیده شده است.

کبک سفید lagopus mutus

کبک سفید یا کبک برفی ۳۵ سانتی متر طول و حدود ۵۰۰ گرم وزن دارد. این پرنده در چمن زارها، صخره ها و شن زارهای کوهستانی و بیشتر در ارتفاع بیش از ۲۰۰ متر اروپا زندگی می کند.

کبک سفید در طبیعت منو گام است یعنی این که تنها یک جفت انتخاب میکند. این پرنده قلمرو دوست بوده و در اواخر بهار لانه سازی می کند. کبک سفید ماده ۵ تا ۸ تخم گذاشته و بیش از سه هفته روی آنها می خوابد. پر های این پرنده در زمستان سفید و در فصول گرم سال خاکستری و قهوه ای و تقریبا شبیه به خاک و سطوح محل زنگی اش می شود. این پدیده طبیعی امکان استتار را برای کبک فراهم می آورد.

در کشور ما ترجیحا کدام یک پرورش داده می شود؟

کبکی که در مزارع پرورش ایران نگه داری می کنند از سویه ی کبک چوکار است. این کبک از کبک وحشی بومی ایران کوچکتر است (کبک نر بومی ایران تا ۸۰۰ گرم و ماده ی آن تا وزن ۶۸۰ گرم می رسد).

کبک پرورشی پرنده ای است که سالها مورد عملیات اصلاح نژادی قرار گرفته و آرامتر از کبک وحشی است. در ضمن تولید تخم بسیار بالایی دارد (در یک سال تا حدود ۱۱۰ تخم تولید می کند) و کرچ نمی شود. بعضی ها سوال می کنند: آیا می توان کبک های وحشی (بومی ایران) را پرورش داد. واقعیت این است که کبک های بالغ وحشی خوی خود را حفظ کرده و مخصوصا در قفس و مکان های کوچک دائم بی قراری می کنند ولی اگر از یک روزگی در اسارت بزرگ شوند آرامترند و اگر همراه مرغ بومی نگه داری شوند. ولی از نطقه نظر عملکرد تخم گذاری بسیار کمتر از کبک های پرورشی تخم تولید می کنند واگر کرچ شوند و روی تخم بخوابند دیگر تخم نمی گذارند.

مزیت های پرورش کبک؟

فرهنگ مصرف گوشت کبک در مردم کشور ما وجود دارد ولی عموما باور بسیاری از آنها در تهیه ی این محصول با کیفیت از طریق شکار است. در صورتیکه با شفاف شدن راه و پرورش این پرنده در خارج از زیستگاه طبیعی خود و ایجاد مزارع متعدد پرورش کبک تهیه ی گوشت این پرنده برای همگان امکان پذیر شده است. صرف نظر از کیفیت و خواص گوشت کبک به عنوان خوراکی لوکس و پرخاصیت مطرح و طرفداران خاصی دارد ارزش بالای آن یکی از انگیزه های پرورش کبک است. گوشت کبک معمولا قیمت در حد سه برابر گوشت مرغ دارد. البته این قیمت بالا دلایلی نیز دارد. دوره ی پروار بندی و بلوغ فیزیکی کبک ۳/۵ ماه طول می کشد در صورتیکه مرغ در ۴ الی ۴۵ روزگی روانه ی کشتارگاه می شود و ضریب تبدیل خوراک در کبک نیز بالاست. یکی از خصوصیات کبک های پرورش تحریک پذیری نوری است. با کمک نور مصنوعی (لامپ) و اجرای عملیات تحریک نوری می توان کبک ها را مجددا وادار به تخم گذاری کرد و در سال دو یا سه دوره از انها تخم نطفه دار گرفت. در ضمن از کبک پرورشی می توان سه تا چهار سال متوالی بهره برداری نموده و تخم نطفه دار گرفت.

کبک چه تولیداتی دارد؟

تقریبا محصول اصلی تمامی مزارع پرورش کبک گوشت کبک جوان است که در ۳/۵ الی ۴ ماهگی به رشد کامل و بلوغ فیزیکی رسیده و به کشتارگاه اعزام می شود.

در ناحیه ی دو پهلوی کبک پوشپرهای زیبایی وجود دارد که در قسمت راس آنها دو نوار بلوطی سیاه بر روی زمینه ای به رنگ کرم خود نمایی می کند. ترتیب قرار گرفتن این پرهای زیبا بر روی بدن کبک زیبایی خاصی به حیوان می دهد. در خارج از کشور کارگاه هایی وجد دارد که از این پر ها به دو شکل استفاده کرده و تولیدات زیبایی ساخته و عرضه می کنند.

شکل اول استفاده از این پر ها به همرا پوست عمل آوری شده ی کبک و شکل دوم چیدمان آنها بر روی

پارچه و ثابت کردن آنها با استفاده از چسب و یا از طریق دوختن است. در نتیجه محصول نهایی در یقه و یا قسمت های دیگر لباس های فاخر زنانه کاربرد داشته و ارزش افزوده ی زیادی پیدا خواهد کرد.

علاوه بر موارد فوق یک مزرعه ی پرورش کبک می تواند تخم کبک مازاد بر نیاز خود را به عنوان تخم خوراکی و به قیمت هر قطعه ۲ برابر قیمت تخم مرغ به فروش برساند. تخم نطفه دار جوجه ی یکروزه و کبک مولد می توانند محصولات دیگر یک واحد پرورش کبک و کود خالص به عنوان محصول فرعی قابل فروش می باشد.

چه تعداد کبک می توانیم در واحد سطح پرورش دهیم؟

کبک گوشتی از جمله پرندگانی است که تعداد زیادی از آن را می توان در هر متر مربع از سالن پرورش داد (مولف در قالب یک طرح تحقیقاتی پرورش تعداد بیست قطعه کبک گوشتی را در هر متر مربع در قفس و بستر با موفقیت ازمایش نمود). پرورش کبک مولد که معمولا برای مدت طولانی نگه داری می شوند محدودیت هایی دارد و حداکثر ۱۰ قطعه در واحد سطح (متر مربع) توصیه می شود. تراکم بیش از حد علاوه بر بروز مشکلات مدیریتی موجب پدیددار شدن بعضی از بیماری ها نیز می گردد. توصیه های فنی برای پرورش کبک تعداد ۵۰ قطعه جوجه ی کبک (در هر متر مربع) را تا سن دو هفتگی پیشنهاد می کند. از دو تا چهار هفتگی ۳۵ قطعه، از چهار تا هشت هفتگی ۱۸ قطعه، از هشت تا هجده هفتگی ۱۲ قطعه و از هجده هفتگی به بعد ۱۰ قطعه در هر متر مربع توصیه می گردد.

جایگاه پرورش کبک چه خصوصیاتی دارد؟

به نظر می رشد کبک برای رشد وتولید مطلوب بسیار بیشتر از پرندگان دیگر به هوای پاک و اکسیژن نیاز دارد زیرا براساس مشاهدات واحد های پرورش کبکی که در مناطق کوهپایه با آب و هوای پاک ایجاد شده و یا در روش پرورش، به هوای مورد نیاز پرنده بیشتر توجه شده است عملا تولید بهتری داشته اند. لذا ضمن آنکه می توان کبک را مانند مرغ گوشتی در سالن نگه داری نمود پرورش این پرنده در سالن های نیمه باز نیز توصیه شده است. عموما پرورش کبک در سیستم قفس یا بستر و مخلوطی از این دو نوع سیستم محقق می شود. اغلب واحد های پرورش کبک به صورت سیکلی کامل اداره می شوند بدین معنی که در این واحد ها کبک مولد تخم نطفه دار تولید نموده، تخم ها در جوجه کشی به جوجه ی یکروزه تبدیل شده، در واحد جوجه داری یک سوم از دوران رشد خود را طی نموده و در واحد های پروار بندی دوران رشد را کامل نموده و به کشتارگاه اعزام می شوند. طبیعتا برای تمامی موارد بالا جایگاه لازم مورد نیاز است ضمن آنکه انبار دان، انبار تجهیزات، واحد سرایداری، دفتر کار و سرویس بهداشتی نیز ساختمان های مورد نیاز می باستی ایجاد شوند.

چه تجهیزاتی برای پرورش کبک لازم است؟

اصولا تمام تجهیزاتی که برای پرورش مرغ کاربرد دارد برای پرورش کبک نیز مورد استفاده می شوند. تعدادی از این تجهیزات متحرک و بعضی نیز ثابت هستند.

تجهیزات متحرک عبارتند از : دانخوری، آبخوری، آشیانه تخم گذاری، دستگاه مادر مصنوعی، دستگاه جوجه کشی، ترازو، سمپاش و لایت متر و تجهیزات ثابت (تجهیزاتی که قابل حمل هستند ولی در سالن و در جایی مشخص نصب میشوند) عبارتند از : هیتر، در صورت نیاز کولر، هواکش، دیمر و تایمر. وسایل دیگری نیز وجود دارند که معمولا در واحد پرورش دام و طیور به تعداد محدود مورد نیاز است این وسایل عبارتند از : بیل، فرقون، جارو، شیلنگ آب و ...

کبک چه خوراکی مصرف می کند؟

به عنوان خوراک کبک و برای تامین انرژی و پروتئین معمولا از دانه ی ذرت و کنجاله ی سویا استفاده میشود. این اقلام با اضافه کردن صدف، پودر ماهی، دی کلسیم فسفات، نمک، اسید های امینه ی ضروری مانند لیزین و متیونین و مکمل های ویتامینی و معدنی کامل می شود. شکل خوراک کبک شبیه دان مرغ است. اگر به صورت پلیت شده درآید بهتر است. با اینحال بسیاری از پرورش دهنگان در حد ۳ الی ۵ گرم به ازای هر کبک از سبزیجات یا گیاهان علوفه ای مانند یونجه استفاده می کنند و آن را بر روی دان کبک می ریزند. این اقدام ضمن تامین بخشی از مواد ویتامینی مورد نیاز پرنده در سلامتی کبک نیز بسیار موثر است..

کبک چه مقدار خوراک مصرف می کند؟

اگر بخواهیم برای مقوله ی پرورش کبک محاسباتی انجام دهیم لازم است دان مصرفی کبکها را پیش بینی نمائیم. یا این هدف برای پرنگانی که بالغ هستند (مانند کبک مولد) باید روزانه ۳۰ گرم خوراک در نظر بگیریم. ولی برای کبک های گوشتی که حداکثر ۳/۵ الی ۴ ماه تغذیه شده و سپس روانه ی گشتارگاه می شوند حداکثر ۳۱۵۰ گرم به ازای هر کبک و بهتر است اندکی بیشتر (بخاطر ریخت و پاش) در نظر گرفته شود. یک جوجه ی کبک در ماه اول جمعا ۳۷۰ گرم تا پایان ماه دوم ۱۲۰۰ گرم تا پایان ماه سوم۲۲۰۰ گرم دانه مصرف خواهند نمود. این ارقام در محاسبات اقتصادی و پیش بینی های لازم در خلال پرورش کبک کاربرد خواهد داشت.

ضریب تبدیل خوراک در کبک چگونه است؟

ضریب تبدیل خوراک یکی از راه های شناخت عملکرد تولیدی دام و طیوراست. بدین سبب متخصصین علوم دام و طیور آنرا در نظر داشته و اگر ندانند اولین سوال شان این است: که ضریب تبدیل خوراک این حیوان برای رشد یا تولید تخم چقدر است؟ همانگونه که ذکر شد ضریب تبدیل غذایی یا ضریب تبدیل خوراک حاصل تقسیم خوراک مصرف شده طی یک دوره ی مشخص بر رشد است. به عنوان مثال: به طور میانگین یک کبک در طول ۳/۵ (۱۴ هفته) با مصرف ۲۷۲۰ گرم دان به وزن ۵۴۵ گرم می رسد از آانجائیکه جوجه یکروزه کبک در یکروزگی حدود ۱۵ گرم وزن دارد اگر

این وزن یکروزگی از عدد ۵۴۵ گرم کسر شود عدد حاصل می شود ۵۳۰.

نتیجه اینکه یک کبک ۲۷۲۰ گرم خوراک مصرف می کند تا ۵۳۰ گرم رشد داشته باشد. حال اگر ۲۷۲۰ بر ۵۳۰ تقسیم شود عدد حاصل ضریب تبدیل خوراک برای رشد کبک گوشتی است. این عدد ۵/۱۳ است. به عبارت دیگر کبک ها ۵۱۳۰ گرم خوراک مصرف می کنند تا ۱۰۰۰ گرم افزایش وزن زنده داشته باشند. از آنجائیکه افت لاشه در کبک حدود ۲۰ درصد است می توانیم چنین عنوان کنیم که کبک ها ۵۱۳۰ خوراک مصرف می کنند تا حدود ۸۰۰ گرم گوشت (لاشه شکم خالی) تولید کنند.

در مدیریت پرورش کبک چه نکاتی باید توجه نمود؟

کبک پرورشی پرنده ای نیمه وحشی است بنابراین رفتار خاصی دارد. در پرورش این پرنده باید به نکاتی چند به شرح زیر که ویژه پرورش کبک است توجه نمود:

۱- سرو صدای غیر طبیعی بلند و ناگهانی مانند صدای ناشی از ماشین آلات سنگین، بوق، پارس سگ در پشت سالن پرورش، عملیات ساختمانی (صدای پتک) و غیره باعث ترس و استرس می شود. اگر این صدا ها به طور ناگهانی یا در آرامش شب و هنگام استراحت پرنده باشد موجب مرگ می شود.

۲- جوجه کبک گرما دوست است . اگر در هفته های پرورش به تامین گرمای سالن کم توجهی شود برای گرم کردن خود روی هم جمع می شوند. این عمل بلافاصله باعث مرگ تعدادی از جوجه ها میشود. جوجه ها وقتی می ترسند نیز همین عکس العمل را نشان می دهند.

۳- در مدیریت پرورش این پرنده باید به تامین خوراک متعادل و تازه و مدیریت بهداشتی واحد توجه خاصی شده و نکات فنی دقیقا اجرا شده و اگر افراد هیچ تجربه ای در رابطه با پرورش کبک ندارند با تعدا کمتری (حداقل با یک دوره ی پرورشی) شروع نموده و در مراحل بعدی کار را گسترش دهند.

منبع: کتاب پرورش پرندگان غیرمتعارف برای تولید گوشت از محمدصادق لطفی پور – انتشارات کاج طلایی

امیدواریم اطلاعات موجود در این کتاب راهنمای خوبی برای تصمیم گیری شما بوده باشد

همانطور که اشاره شد این کتاب تنها برای آشنایی شما با مقوله پرورش کبک تهیه شده است و اگر به دنبال آموزش های تخصصی و کاربردی در حوزه های مختلف پرورش کبک و دیگر پرندگان پرورشی هستید حتما مقالات و آموزش های تخصصی سایت ای دام را دنبال کنید.

www.edaaam.com

یک تقاضا از شما داریم؛

لطف کنید و نظرات و پیشنهادات خود را در رابطه با این آموزش از طریق قسمت تماس با ما در سایت ای دام درمیان بگذارید تا ما بتوانیم کیفیت کار خود را افزایش دهیم.

با تشکر – مهندس سیف اله کاشانی – کارشناس ارشد علوم دام

@daaam_ir